

Besök på Majbacken

- ett gemenskaps- och generationsboende under allmännyttans tak

Det är mörkt när jag kommer fram till Majbacken den här decemberkvällen. Det lyser från fönstren i den runda festlokalen. Där inne är det fest. Jag ser en kör som sjunger och en massa levande ljus. Det ser trevligt ut! Dörren är låst, men en vänlig man öppnar efter att ha hört mig knacka på fönsterrutan. Det är Ola Båth som lite senare visade mig runt i husets gemensamma lokaler.

- Jaha, det är du, forskaren som skulle komma!

Jag hade blivit inbjuden av Elisabeth Olszon som är vice ordförande i föreningen Bo i Gemenskap i Göteborg och en av eldsjälarna bakom det här kollektivhuset. Under kvällens lopp fick jag träffa fler av dem.

I matsalen har människor i olika åldrar samlats. Några småttingar springer runt. De flesta har ätit klart och sitter med ett glas vin. Kören sjunger både vackert och med karaktär. Jag känner igen några som skådespelare. Vid slutet av deras framträdande bjuds vi andra in att komma upp på scenen för att sjunga med.

Gemenskap över generationsgränser

När framträdandet är över får jag en pratstund med några av de boende i huset. Elisabeth bor här med både sin man och sin far. Pappa Henry är 90 år och flyttade hit efter att ha blivit änkeman. Han trivs gott med att bo här och det är inte besvärligt att bo med både dottern och svärsonen under samma tak. Det är en fördel att det alltid är något på gång i huset. Dessutom behövs han. Han ingår som alla andra i ett matlag och har i det sammanhanget ansvar för matkassan.

Just måltiderna har blivit det sammanhållande kitet i kollektivboendet. Två gånger i veckan serveras en trerättersmeny till det lite subventionerade priset av 25 kronor. Andra gemensamma aktiviteter förutom måltiderna är filmkvällar, foto, yoga och att medverka i en revy. Det bor en regissör i huset. Många bidrar med sina specialkunskaper på olika sätt. De färggranna kakelplattorna ovanför köksbänkarna är avtryck av en kvinnlig konstnär som bor i huset.

På en anslagstavla sätter medlemmarna upp förslag om att gå på teater, musik eller något annat. Just nu var det ett anslag om en gemensam resa till solen. Majbacken är som ett samhälle i miniatyr där man bidrar med det man kan, om man vill. Det är inte krav

på att delta i allt. Det enda som är obligatoriskt är matlagning och städning. Men det är önskvärt att alla deltar i det sociala livet. När de väljer nya medlemmar till huset ingår det som en fråga. Det är viktigt att de som flyttar in har en inställning som motsvarar grundtankarna med boendegemenskapen.

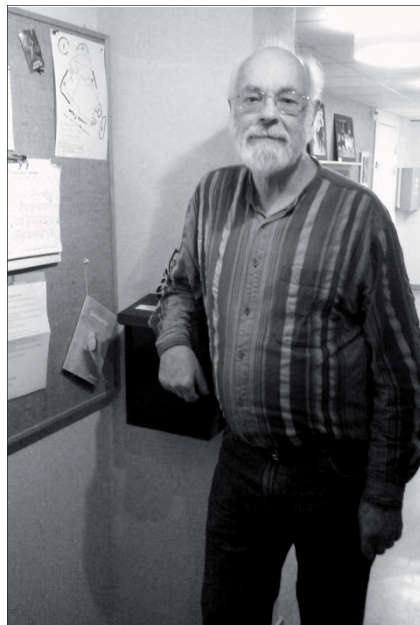
Vad motiverar personer att flytta hit?

Ingemar Åström flyttade hit för fem år sen tillsammans med sin fru. Något år tidigare hade de lämnat sin villa och flyttat till Lindholmen, men trivdes inte där. Det blev för tråkigt i och med att det varken fanns affärer eller vänner i området. Så när de hörde talas om Majbacken var det inte så svårt att fatta beslut om att flytta hit. Sen har Ingemar fått stor betydelse för föreningen. Utan honom hade de kanske inte lyckats få ett så fint och prisvärt kök när det var dags för renovering. Föreningen lyckades pressa ner kostnaderna till knappt hälften genom att göra en stor del av arbetet själva under ledning av Ingemar som är snickare. Under några dagar höll de till där på golvet i köket och hjälptes åt med att montera köksmoduler.

Gemenskapsboende med allmännyttan som värd

När föreningen inledde sina kontakter med Familjebostäder var det inte så lätt att få dem att förstå vad de ville skapa för slags boende. Efter en hel del diskussioner kom vändpunkten i samband med ett gemensamt studiebesök på ett kollektivboende utanför Stockholm. Elisabeth trodde att det där blev tydligt för Familjebostäder vad föreningen ville åstadkomma. Men än idag uppstår det situationer när de upplever att deras hyresvärd inte riktigt förstår vad som utgör själva kärnan i kollektivboendet. Ett exempel på det var när hyresvärden tänkte hyra ut de gemensamma utrymmena till en annan part.

Jag frågar hur man kan komma in i det här boendet och får reda på att den som är intresserad uppmanas skriva ett brev om sig själv. Som nästa steg blir personintervjuad av föreningen. De eftersträvar jämn könsfördelning i boendet, vilket i dagsläget gör det lättare för män att flytta in. De har inte någon kö eftersom det inte finns så många lägenheter. Ibland händer det att personer som flyttar in inte trivs. Därför har de skapat ett faddersystem på senare år.

FAKTA MAJBACKEN: Föreningen Majbackens bostadsförening finns i västra Göteborg i närheten av Chapmans torg i Majorna. Boendet startade 2004 genom att flytta in successivt i huset. Tidigare hyrde socialtjänsten och äldreomsorgen av Familjebostäder. Föreningen blockhyr 30 av 31 lägenheter i huset. Det finns mest tvåor i huset som kostar cirka 4000 kr i månaden. Varje hyresgäst betalar dessutom 440 kr per månad för gemenskapsutrymmena som inkluderar matsal, gästlägenhet med mera. Majbacken vänder sig till personer i mogen ålder som inte har hemmavarande barn, som vill bo med boendegemenskap.

Läs mer på www.majbacken.org

Ola Båth

Text & bild:
Lisbeth Lindahl,
FoU i Väst/GR

Beslut om äldres boende i Göteborgs Stad och projektet Gôrbra för äldre

Majbacken är ett exempel på det som kallas för "mellanboende" i Göteborgs Stads strategi för främjande av äldres boende (Göteborgs Stad, 2010). Till mellanboendeformerna hör även senior- och trygghetsboende. Satsningen på att öka antalet mellanboenden kan ses som ett svar på kommunens försök att skapa boendemiljöer för en allt åldrande befolkning. Om inget görs inför framtiden finns det risk för sämre hälsa och livsvillkor för äldre som bor i icke-funktionella miljöer. Dåliga boendemiljöer ökar även behovet av platser på vård- och omsorgsboenden. Det beror delvis på otillgänglighet men även på brist på trygghet och social gemenskap. Just behovet av gemenskap har identifierats som viktigt av Göteborgs Stad och lyfts fram som ett av ledorden i försöksprojektet Gôrbra för äldre. Gôrbra för äldre är ett av tre försöksprojekt i landet som finansieras av regeringsprogrammet Teknik för äldre II (för mer information se www.hi.se och www.gorbraforaldre.se). Projektet pågår mellan 2011-2012 och utvärderas av FoU i Väst/GR.

Alternativa boendeformer för äldre att välja mellan

Enligt gerontologen Gloria Gutman (2007) bör det finnas alternativa boendeformer i samhället för att svara mot det faktum att även äldre personer har olika önskemål och behov. En viktig fråga i det sammanhanget är hur man från samhällets sida kan stimulera framväxten av alternativ som växer fram genom initiativ tagna från samhällsmedborgare snarare än från planerare eller exploatörers ritbord. Majbacken är ett exempel, vars framväxt kan studeras i bakspeglarna för att dra lärdomar inför liknande projekt i framtiden. Det finns till exempel planer på att bygga ett nytt gemenskapsboende i östra Göteborg där kunskaperna skulle kunna komma väl till pass.

Gutman, G. (2007). Creating a Healthy Environment for Aging populations. In *Global Health & Global Aging*. M. Robinson, W. Novelli, C. Pearson & L. Norris (Eds.). San Fransisco: Wiley and AARP Foundation, pp. 281-291.

Göteborgs Stad (2010). Strategier och ramverk för mellanboendeformer för äldre i Göteborgs stad. Dnr 1326/09, Repronummer 128/10.